

Psykologisk institutt

Eksamensoppgaver i PSY2015/PSYPRO4315 – Utviklingspsykologi II

Faglig kontakt under eksamen: Kristine Rensvik Viddal

Tlf. 73 59 19 60

Eksamensdato: 17.12.15

Eksamenstid (fra-til): 09:00-13:00

Hjelpemiddelkode/Tillatte hjelpemidler: Ingen

Målform/språk: Bokmål

Antall sider: 2

Antall sider vedlegg: 0

Kontrollert av:

Dato

Sign

Eksamen består av A) «kortsvarsoppgaver» og B) «drøftingsoppgaver».

A) Du skal svare på to av kortsvarsoppgavene.

B) Du skal svare på en av drøftingsoppgavene.

A = 40% av eksamen

B = 60% av eksamen

Alle (til sammen tre) oppgaver må bestås for at eksamen i sin helhet skal bestås.

Lykke til!

A) To, og bare to, av de tre følgende oppgavene skal besvares:

1. Gjør rede for sentrale momenter i Eriksons og Marcias tilnærming til identitet.
2. Hva menes med formbarhetshypotesen (differential susceptibility)?
Grei ut og eksemplifiser.
3. Beskriv forholdet mellom begrepene «temperament» og «personlighet».

B) En, og bare en, av de to følgende oppgavene skal besvares:

1. Beskriv og drøft betydningen av omsorgsgiver-barn samspill for barnets sosio-emosjonelle utvikling.
2. Beskriv og drøft hva som kjennetegner utvikling i ungdomsalderen.

Sensorveiledning for PSY2015/PSYPRO4315 høstsemesteret 2015 Fordypning i utviklingspsykologi (Utvikling II)

PSY2015/PSYPRO4315 har hatt felles undervisning og felles pensum i dette emnet som er normert til 7,5 studiepoeng. PSY2015 er tilknyttet bachelor-graden i psykologi og PSYPRO4315 er tilknyttet profesjonsstudiet i psykologi.
Skriftlig eksamen (4t).

Pensumliste (ekskl. anbefalt litteratur)

Tema 1: Samspill, selv-utvikling og tilknytning (225 s)

Cassidy, J., Jones, J. D., & Shaver, P. R. (2013). Contributions of Attachment Theory and Research: A Framework for Future Research, Translation, and Policy. *Developmental Psychopathology*, 25, 1415-1434.

Hart, S., & Schwartz, R (2008). *Fra interaksjon til relasjon. Tilknytning hos Winnicott, Bowlby, Stern, Schore & Fonagy* (s.63-152 & 205-250). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Keller, H. (2012). Attachment and Culture. *Journal of Cross-Cultural Psychology*.

Raby, K. L., Lawler, J. M., Shlafer, R. J., Hesemeyer, P. S., Collins, W. A., & Sroufe, A. L. (2015). The Interpersonal Antecedents Of Supportive Parenting: A Prospective, Longitudinal Study From Infancy To Adulthood. *Developmental Psychology*, 51(1).

Sroufe A., L. (2005). Attachment And Development: A Prospective, Longitudinal Study . From Birth To Adulthood. *Attachment & Human Development*, 7:4, 349-367.

Zachrisson, H., D (2005). Stabilitet og forandring i tilknytningsmønster. *Nordisk Psykologi*, 57:4, 303-322.

Zachrisson, H., D (2009) Fører tidlig utrygg tilknytning til senere psykiske plager? *Impuls* 63 (2), 38-47.

Tema 2: Temperament, personlighet og selvregulering (75 s)

Shiner, R., S. & DeYoung, C., G. The Structure of Temperament & Personality Traits: A Developmental Perspective. In P., D. Zelazo (2013). *The Oxford Handbook of Developmental Psychology, Vol 2: Self and Other*. Pp 113-14. New York: Oxford University Press.

Calkins, S., D. & Hill, A. Caregiver Influences on Emerging Emotion Regulation. Biological and Environmental Transactions in Early Development. In J., J. Gross (2007). *Handbook of Emotion Regulation*. Pp 229-248. New York: Guilford.

Rueda, M., R. & Posner, M., I. Development of Attention Networks. In P., D. Zelazo (2013). *The Oxford Handbook of Developmental Psychology, Vol. 1: Body and Mind*. Pp 683-705. New York: Oxford University Press.

Tema 3 Identitet og utvikling i ungdomsalderen (115 s.)

McLean, K., C. & Syed, M (eds) (2015). Identity Development Across The Lifespan. *Oxford Handbook of Identity Development* s. 33-94. Oxford: University Press.

Collins, W., A. & Steinberg, L. Adolescent Development in Interpersonal Context. In N. Eisenberg (2006). *Handbook of Child Psychology. Social, Emotional and Personality Development*. Vol 3. 6th ed. 1003-1049. New Jersey: Wiley.

Oudekerk, B., A. Allen, J., P. Hessel, E., T. & Molloy L., E. (2015). The Cascading Development of Autonomy and Relatedness, from Adolescence to Adulthood. *Child Development*; 86(2):472-85.

Perspektiver på utvikling (85 s.)

Belsky, J., & Pluess, M. (2013). Beyond Risk, Resilience, and Dysregulation: Phenotypic Plasticity and Human Development. *Development and Psychopathology*, 25 (25th Anniversary Special Issue 4pt2), 1243-1261.

Bronfenbrenner, U. (1977). Toward An Experimental Ecology of Human Development. *American Psychologist*, 32(7), 513-531.

Cicchetti, D. An Overview Of Developmental Psychopathology. In P. D. Zelazo (2013). *The Oxford Handbook of Developmental Psychology, Vol 2: Self and Other*. Pp 455-480. New York: Oxford University Press.

Masten, A. (2014). The Short List and Implicated Protective Systems. *Ordinary Magic. Resilience in Development*. Pp 147- 173. New York: Guilford.

Undervisning

Antall timer	Rom	Tema ¹⁾	Tittel
2	D1	1	Samspill, selv-utvikling og tilknytning I
1	D1	4	Perspektiver på utvikling I "Advances in understanding differential susceptibility to environmental influences"
2	D1	1	Samspill, selv-utvikling og tilknytning II
2	D1	1	Tilknytning i et kulturperspektiv
2	D1	1	Samspill, selv-utvikling og tilknytning III
2	D1	2	Oppmerksomhet og regulering
4	JD2	3	Ungdom I
2	D1	2	Temperament og personlighet
-			Selvstudium
-			Selvstudium
4	D10	3	Ungdom II
4	D10	4	Studentseminar & forelesning Perspektiver på utvikling II
4	D10	3	Identitet
2	D1	1-4	Oppsummering

Studentene har hatt tilbud om forelesninger og studentseminar i til sammen 31 timer inkl. oppsummering. Studentene har hatt ca. 4 uker fra siste samling og frem til eksamen 17.12.15. For øvrig har det ikke vært obligatoriske aktiviteter.

Det har vært 5 ulike forelesere i emnet, og til sammen dekker disse et bredt tilfang av perspektiver på utvikling (fra evolusjonspsykologi til kulturpsykologi, fra forskning til klinikk og fra barn til ungdom/voksne). Omkring 2/3 av undervisningen har vært arrangert av emnekoordinator. I tillegg ble studentene invitert til å bidra med egne mini-foredrag, og to studenter gjennomførte dette og bidro til plenumsdiskusjoner.

Eksamensforberedelser og forventninger

I midten av oktober ble det lagt ut relevante øvingsoppgaver (både kortsvarsoppgaver og drøftingsoppgaver) og eksamensinfo på Its Learning. Kandidaten har derfor hatt mulighet til å øve seg på selve eksamensformen og mulige eksamensoppgaver. Dette innebærer at selv om (drøftings)oppgavene er omfattende av natur, så har kandidaten hatt anledning til å forberede seg noe mht. mulig avgrensning/struktur.

Kandidaten skal besvare to kortsvarsoppgaver ("del A"). Hensikten her er å vise kunnskap/ presisjonskunnskap, og evnen til effektivt å gjøre rede for sentrale begreper/tema/ problemstillinger. Her må kandidaten fatte seg i korthet, hvilket begrenser en drøftende stil, men det forventes like fullt en akademisk tilnærming.

Videre skal studentene besvare en drøftingsoppgave ("del B"). I denne oppgaven ser vi etter bredde- og dybde-kunnskap og selvstendig evne til å ta i bruk den utviklingspsykologiske tenkemåten,

anvendelse av empiri, og evnen til å sammenstille og drøfte komplekst stoff. Med bakgrunn i pensum som helhet forventes det momentrikdom og en nyansert forståelse.

Del A skal telle ca. 40% av eksamen og del B skal telle ca. 60% av eksamen. Dette er studentene kjent med, så det forventes at kandidaten har disponert tiden deretter.

Eksamensoppgaver

A) To, og bare to, av de tre følgende oppgavene skal besvares:

1. Gjør rede for sentrale momenter i Eriksons og Marcias tilnærming til identitet.
2. Hva menes med formbarhetshypotesen (differential susceptibility)? Grei ut og eksemplifiser.
3. Beskriv forholdet mellom begrepene «temperament» og «personlighet».

B) En, og bare en, av de to følgende oppgavene skal besvares:

1. Beskriv og drøft betydningen av omsorgsgiver-barn samspill for barnets sosio-emosjonelle utvikling.
2. Beskriv og drøft hva som kjennetegner utvikling i ungdomsalderen.

Ad A1. Oppgaven relaterer seg til McLean & Syed (2015).

Det er naturlig at kandidaten forholder seg til selve identitetsbegrepet og videre gjengir sentrale aspekter ved Eriksons psykososiale tilnærming til identitet; herunder identitet vs. rolleforvirring. Deretter hvordan Marcia tok i bruk konseptene «eksplorering» og «forpliktelse» i sin modell av de 4 ulike identitetsstatusene (diffusion, foreclosure, moratorium og achievement). Undervisningen har – blant annet basert på kap. 6 i McLean & Syed (2015)- vektlagt en liberal fortolkning av Eriksons og Marcias syn på selve utviklingsprosessen.

Ad A2. Oppgaven relaterer seg til Belsky & Pluess (2013).

Studentene har hatt en forelesning med Belsky og fått førstehåndskjennskap til hva Belsky mener med formbarhet/plastisitet/differential susceptibility. I tillegg er dette stoff som også har vært nevnt i andre forelesninger. Det forventes at kandidaten er presis i sin redegjørelse for denne hypotesen og at han/hun klarer å demonstrere/eksemplifisere hva som er forskjellen på denne forståelsen av utvikling versus det allment aksepterte sårbarhet-stress perspektivet. Belsky tar for øvrig utg. pkt. i

evolusjonsteori, men det vil være begrenset hvor mye kandidaten har anledning til å utbrodere dette.

Ad A3. Oppgaven relaterer seg til *Shiner & DeYoung (2013)*

Det forventes at kandidaten klargjør begrepene temperament og personlighet. Shiner & DeYoung argumenter for at disse begrepene, som har blitt studert innenfor ulike tradisjoner, egentlig omhandler de samme grunnleggende trekkene. Det har m.a.o. vært et *integrerende* fokus på begrepene personlighet og temperament. Det har blitt undervist i hvordan man teoretisk og empirisk ser store likheter mellom de ulike modellene for personlighet (typisk Big Five) og temperament (f.eks. M. Rothbarts tilnærming), og det forventes at kandidaten gjengir/beskriver sentrale og sammenfallende trekk (f.eks. effortful control og conscientiousness, eller negativ affekt og nevrotisme), men et fullstendig oppsett vil være utenfor hva som kan forventes. Det er et pluss hvis kandidaten nevner noe om stabilitet/endring og/eller hva som kan predikere evt. endring.

Ad B1. Denne drøftingsoppgaven henspiller på pensum tilknyttet **Tema 1: Samspill, selv-utvikling og tilknytning.**

Det har vært undervist i teori og empiri som gir et rikt tilfang av momenter som kan belyse denne problemstillingen. Studentene bør overordnet ha forstått hvordan barnets sosioemosjonelle utvikling typisk er innrammet i en dyadisk/ to-person-psykologisk forståelse; at utvikling foregår sammen med en eller flere viktige andre. Kandidaten innrømmes imidlertid stor frihet til hvordan å avgrense oppgaven, og hva som skal inkluderes av teori (såfremt han/hun forholder seg til pensum). Sentrale teoretikere vil typisk være *J. Bowlby* (stikkord her er trygg base/trygg havn og indre arbeidsmodeller), *D. Stern* (stikkord her er selvopplevelser, intersubjektivitet, affektiv inntoning og "måter å være sammen på" (RiG) , og *P. Fonagy* (stikkord her er mentalisering, emosjonsregulering, affektspeiling og det psykososiale prosesseringsystemet (Interpersonlig fortolkende mekanisme (IFM)), men også *M. Ainsworth* (sensitivitet, kvalitet i samspill) og *A. Sroufe* (organiseringsperspektivet på utvikling). I tillegg inkluderer pensum et kulturperspektiv på tilknytning hvis kandidaten ønsker å belyse dette, og pensum knyttet til selvregulering (f.eks. emosjonsregulering) er også relevant. Viktigst er det at kandidaten kan gjengi og drøfte relevant teori og empiri som belyser betydning av samspill på en nyansert måte. F.eks demonstrerer Raby et al. (2015) betydningen av tidlig sensitivt samspill for utvikling av relasjonelle ferdigheter, mens

empiri tilknyttet formbarhetshypotesen kan anvendes for å demonstrere ulik effekt av miljøet/samspill.

Ad B2. Denne drøftingsoppgaven er knyttet til **Tema 3: Identitet og utvikling i ungdomsalderen.**

Det overordnede bildet er at ungdomsalderen er en intens utviklingstid preget av utvikling på mange nivåer og samtidig: biologisk, kognitivt og sosialt. Dette er også tydelig oppsummert i Collins & Steinberg's (2006) reviewkapittel om *ungdomsutvikling i en interpersonlig kontekst*. Studentene har fått førstehåndskunnskap om ny (og også nordisk) forskning på utvikling i ungdomsalderen da foreleseren på dette temaet selv forsker på ungdom. Det har for eksempel vært fokusert på betydningen av pubertet. Videre har det vært et særlig fokus på psykososiale utviklingsoppgaver (herunder identitet, relaterthet og autonomi). Pensum inkluderer en artikkel fra 2015 om *The Cascading Development of Autonomy and Relatedness, from Adolescence to Adulthood*, som kan være relevant å trekke inn for å belyse betydningen av omsorg for senere utvikling av autonomi og relaterthet. Tilknytningstemaet er også relevant, men kandidaten innrømmes frihet mht. hva som blir fordypet. Bortsett fra teorier om identitet og tilknytning er ungdomsteamet for øvrig noe mindre teoretisk utdypet i pensum sammenlignet med temaet i oppgave B1.

Kristine Rensvik Viddal, Emnekoordinator, 23.11.2015